

U spomen – Aleksandar Šolc (1934.-2014.)

Iznenada nas je 6. rujna zauvijek napustio Aleksandar Šolc, ugledni znanstvenik, nastavnik i diplomat, te svojevrсни radni pedagog. Pokojnikova ožalošćena obitelj i rodbina, te prijatelji i poštovatelji, okupili su se tim tužnim povodom 9. rujna kako bi počastili uspomenu na čovjeka čiji odlazak ostavlja tugu u srcima najbližih, a osjećaj poštovanja i zahvalnosti u onih koji su s njim dulje radili, bili mu učenici ili surađivali i prijateljevali s njim.

Aleksandar Šolc rođen je u Velikim Gejovcima (zakarpatska Ukrajina, tada Čehoslovačka) 17. rujna 1934., a godine 1936. roditelji su mu se doselili u Hrvatsku, pa je gimnaziju završio u Rijeci 1953. godine. Diplomirao je na Kemijsko-tehnološkom odjelu Tehnološkog fakulteta u Zagrebu 1958., gdje je i doktorirao 1965. Radio je i Ininu institutu od 1959. do 1970., s tim što je godinu dana proveo na znanstvenom usavršavanju na Institutu Ruđer Bošković u Zagrebu, te dva mjeseca u istraživačkom središtu tvrtke British Petroleum Co. u Sunburyju kod Londona. Od 1970. radio je u Institutu građevinarstva Hrvatske (IGH), koji se 1977. integrirao s Građevinskim fakultetom u Građevinski institut. U IGH-u je organizirao znanstveni rad na području primjene kemije u građevinarstvu, a 1974. uredio je spomen-knjigu izdanu u povodu 25. obljetnice djelovanja IGH-a. God. 1979. imenovan je redovitim profesorom na Fakultetu građevinskih znanosti u Zagrebu na kojem je bio dekan od 1978. do 1980., a od 1988. do 1990. bio je dekan Građevinskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, gdje 1990. postaje rektorom. S te je dužnosti 1992. otišao na dužnost veleposlanika Republike Hrvatske u Mađarskoj. Za službovanja u Budimpešti otvorio je Generalni konzulat RH u Pečuhu u prosincu 1995. Po povratku iz Budimpešte 1996. umirovljen je. Bio je glavni urednik časopisa Nafta i član uredništva časopisa Kemija u industriji, Ceste i mostovi, Croatica Chemica Acta i Tehnika. Od 1969. do 1973. bio je član uredničkog odbora izdanja Savjeta za naftu JAZU, a od 1977. do 1981. glavni urednik tih izdanja. Od 1986. do 1990. bio je član Tehničkog odbora Međunarodnoga društva za ispitivanje gradiva RILEM-a, TC 101 BAT (Bitumen and Asphalt Testing). Objavio je više od 50 znanstvenih i stručnih radova u časopisima i na stručno-znanstvenim skupovima.

Građevinari su već odavno uvidjeli kako im je za valjano obavljanje djelatnosti, što zadire sve dublje u druga područja, nužna suradnja sa znalcima iz temeljnih znanosti, poput fizike, kemije i matematike. Ubrzo je takva suradnja prerasla razinu povremenoga pružanja pomoći pri rješavanju pojedinih složenijih zadaća, pa su ti znalci zapošljavani u punom radnom vremenu, gdje kada i po više njih u jednoj radnoj sredini. Tako je već od ranih sedamdesetih godina u Institutu građevinarstva Hrvatske (IGH) radilo i po desetak kemičara-tehnologa. U početku je njihova djelatnost bila uglavnom rutinske naravi – ispitivanje bitumena ili cementa, te nadzor nad ugradbom asfalta – ali je dolaskom Aleksandra Šolca ona ubrzo znatno nadrasla tu razinu. Došavši iz Inina instituta, nakon jednogodišnjeg usavršavanja u našoj vrhunskoj znanstvenoj ustanovi, Institutu Ruđer Bošković, i dvomjesečnog u inozemstvu, on s velikim poletom potiče mlađe kolege kemičare na neprestano učenje i usavršavanje kako bi se osposobili za samostalan znanstveni rad. Stvorivši istraživačko ozračje, prvo među svojim kemičarima, nastojao je taj duh prenijeti i na građevinare.

Valja znati da su u to doba doktori znanosti - građevinari bili rijetki i među redovitim profesorima, a pogotovo izvan fakulteta. Koji god bili razlozi za to, sasvim je sigurno da ne leže u tome što među tadanjim inženjerima nije bilo vrijednih i bistrih pojedinaca. Prije će biti da nije bilo ozračja (u prvom redu na fakultetu) u kojemu bi se bistrili stvarni problemi struke i u kojemu bi se usmjeravali pojedinci koji bi se upustili u istraživačke pothvate. Upravo je takvo ozračje u IGH stvorio A. Šolc, ali uz golem napor i uz prevladavanje brojnih prepreka. To još ne bi bilo dostatno za zaživljavanje znanstvenog rada, kada ne bi bilo i opipljivih poticaja, u vidu plaćena slobodnoga vremena za poslijediplomski studij i usavršavanja u inozemstvu. I za to pripada najveća zasluga A. Šolcu.

Svoje golemo znanje prenosio je i studentima, a spremno se prihvaćao i nezahvalne uloge dekana na građevinskim fakultetima u Zagrebu i Osijeku. Naime, nije bilo lako nositi se sa suradnicima koji te smatraju "uljezom". Međutim, o tome kako je uspješno obavljao tu dužnost svjedoči njegov izbor za rektora Sveučilišta u Osijeku u teškim ratnim godinama. Odatle je pak preuzeo još zahtjevniju dužnost prvog veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti. U danima rađanja hrvatske diplomacije mnogi su se sveučilišni profesori prihvatili, na poziv pok. predsjednika Tuđmana, odgovorne uloge predstavljanja Hrvatske u (nesklonom) inozemstvu. Danas je općenito prihvaćeno da je Mađarska jedna od zemalja najsklonijih Hrvatskoj. Međutim, u početku ni izdaleka nije bilo tako – bio nam je sklon jedino pok. József Antal, tadanji predsjednik Vlade, i još pokojni visoki dužnosnik. Za to što su postupno pridobiveni i ostali utjecajni dužnosnici, najveća zasluga pripada A. Šolcu i uglednim Hrvatima iz Mađarske.

Nedugo po dolasku na dužnost uočio je nužnost otvaranja generalnoga konzulata u Pečuhu, središtu regije u kojoj živi oko polovine svih Hrvata u Mađarskoj i koja je prihvatila sedamdesetak tisuća hrvatskih prognanika i izbjeglica za Domovinskog rata. Za ostvarenje te zamisli bile su potrebne više od dvije i pol godine zauzeta nastojanja, uvjeravanja i moljanja mjerodavnih. Na njegov poticaj predložen sam za generalnoga konzula u Pečuhu (na crti njegova ispravna uvjerenja da je za obnašanje takvih dužnosti u bivšim socijalističkim zemljama nesrazmjerno korisnije poznavanje domaćeg jezika nego ikojega svjetskog), a došao sam, u osobitim hrvatskim prilikama, na tu dužnost tek nakon četiri i pol godine. Nebrojeno mnogo puta osvjedočio sam se o tomu kako je A. Šolc za sobom ostavio dubok i dojmljiv trag svojega rada i kako je ostao u dragoj uspomeni, ne samo u tamošnjih Hrvata, nego i u mađarskih uglednika, osobito onih s polja kulture. U ovoj prigodi valja spomenuti još jednu pojedinost. Naime, kod nas je u Zagrebu, u akademskoj zajednici, prilično hladan odnos nadređenih prema suradnicima, osobito mladima. Nije rijedak slučaj da trajno ostanu "na Vi". Međutim, A. Šolc je za svoje kolege, mlađe desetak pa i dvadesetak godina, bio i ostao jednostavno Šanji (mađarski hipokoristik imena Sándor – Aleksandar). A to nije bila hinjena bliskost – on je s njima podjednako dijelio radost druženja u radu, istraživanju, zabavi, pa i uz čašicu.

Počivao u miru Božjem!

Za e-GFOS pripremio:
prof.dr.sc. Zvonimir Marić